

Archeologienota

Maaseik, Mgr. Koningsstraat 25-29

Archeologienota
PROGRAMMA VAN MAATREGELEN
2018H107

HAAST

Historisch en Archeologisch Advies, Studies en Toegepast onderzoek

Rik van de Konijnenburg, Grauwe Torenwal 6/00/1 - B-3960 Bree (BE)
Mob. 0496 209 018 - e-mail: rik@konijnenburg.com

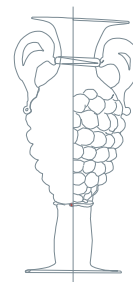
verwijzing: VAN DE KONIJNENBURG, R., (2018), Maaseik, Mgr. Koningsstraat 25-29, HAAST-rapport 2018-46, Bree, D/2018/12654/46

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van de uitgever.

Wettelijk depot: D/2018/12654/46

Copyright reserved. No part of this publication may be reproduced in any form, by print, photoprint, microfilm or any other means without the permission from the publisher.

COVERFOTO: Luchtfoto 2015 met afbakening van het projectgebied © geopunt.be

INHOUD

1. Administratieve gegevens	3
2. Aanleiding van het (voor)onderzoek	5
3. Resultaten van het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem	6
4. Gemotiveerd advies	8
5. Onderzoeksstrategie, onderzoeksmethode & technieken	10
6. Lijst met afbeeldingen	14
7. Bibliografie	14

Programma van maatregelen

1. Administratieve gegevens

1.1 Administratieve gegevens

Projectcode	2018H107
Actoren	Rik van de Konijnenburg, OE/ERK/Archeoloog/2015/00041
	YK Architecten
Locatie: Provincie	Limburg
Gemeente	Maaseik
Deelgemeente	Maaseik
Site (adres)	Mgr. Koningsstraat 25-29
Kadastrale gegevens	Maaseik afd. 1 Sie E 296s, E296v en E296w
Oppervlakte onderzoeksgebied	Opp 845,03 m ²
Kadastraal percelenplan	Zie fig. 2
Topografische kaart	Zie fig. 3
Begindatum onderzoek	20/11/2018
Einddatum onderzoek	23/11/2018
Relevante termen thesauri OE	bureauonderzoek

Bounding Box:

Nr	X	Y
1	249892.825	199441.808
2	249874.195	199414.276
3	249886.936	199398.996
4	249905.186	199423.240
5	249911.332	199417.908
6	249911.938	199424.078

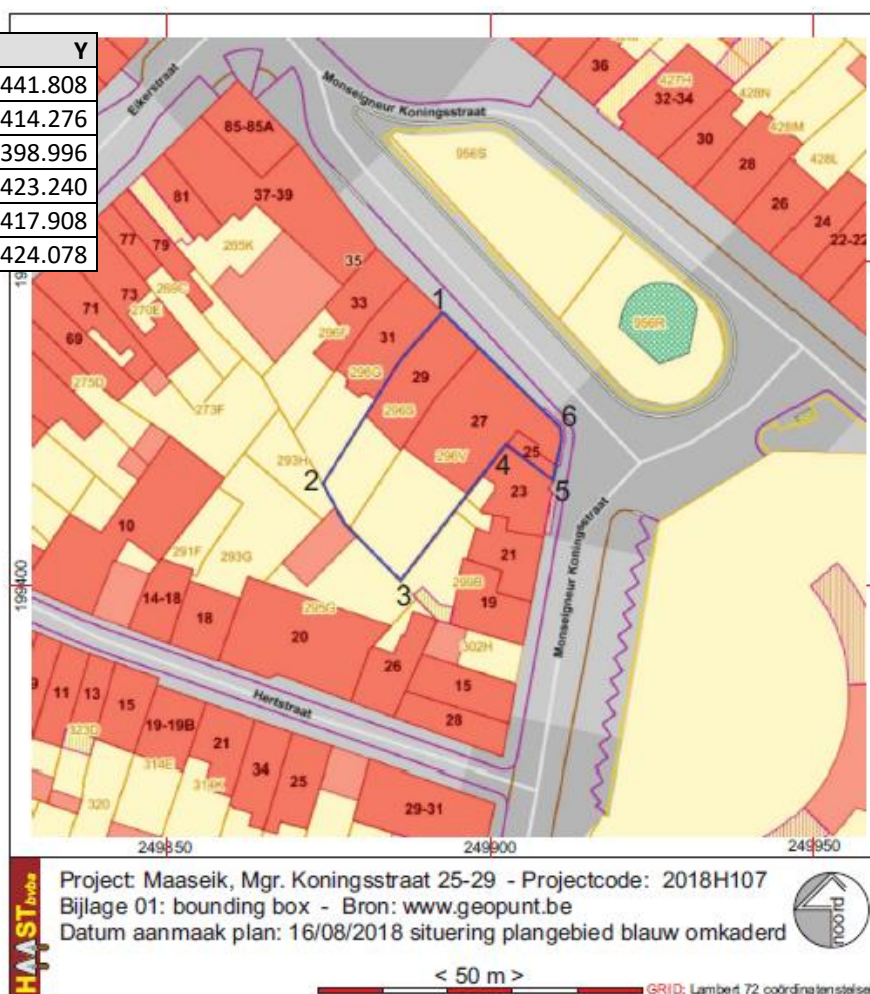

Fig. 1: Bounding Box

Kadastrale gegevens: Kadastrale ligging van het projectgebied: Maaseik afd. 1, Sie E, percelen 296s, 296v en 296w. De oppervlakte van het projectgebied bedraagt 845,03 m².

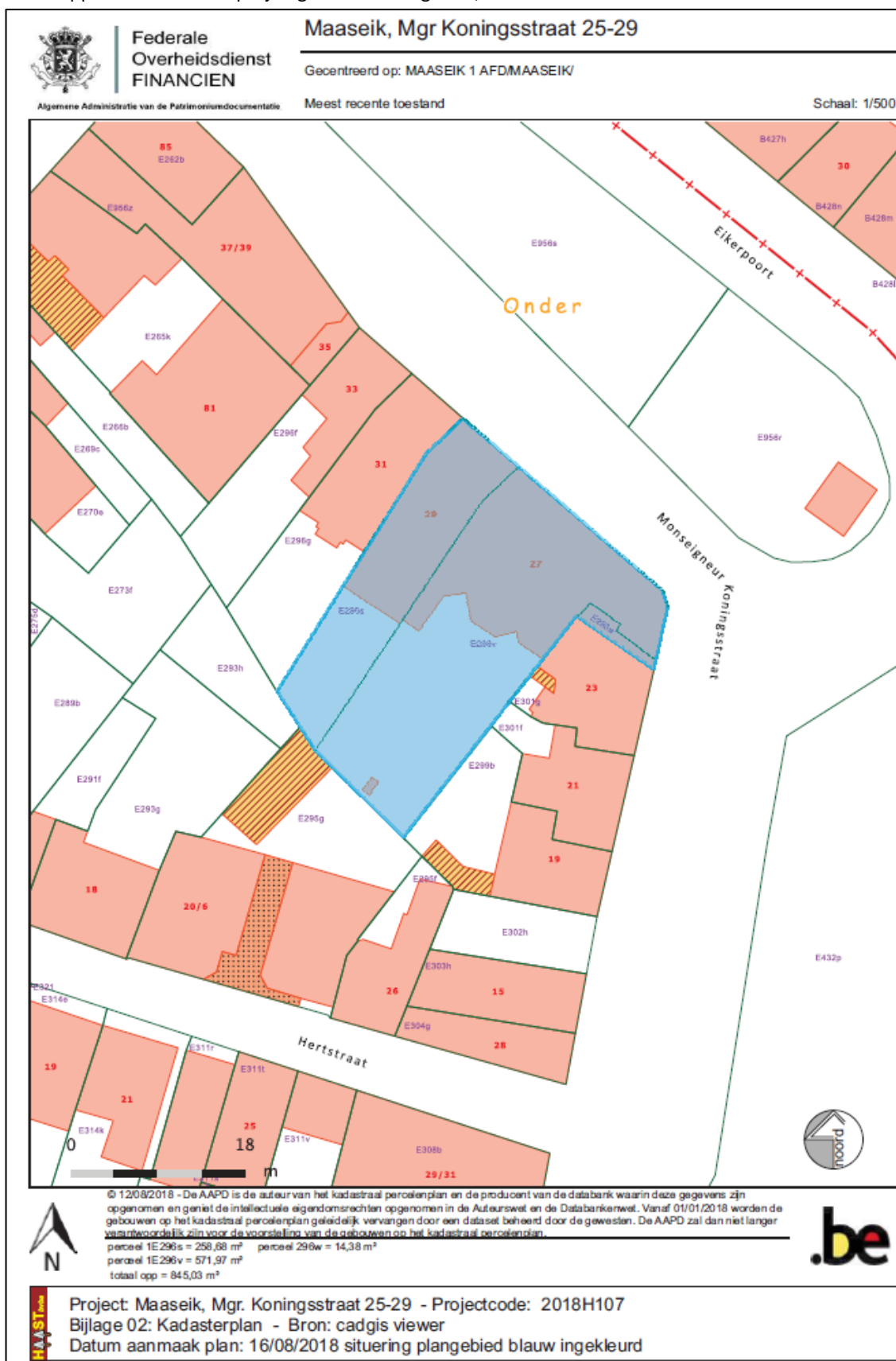

Fig. 2: Kadastraal uittreksel dd. 01/01/2018 © cadgis viewer

2. Aanleiding van het (voor)onderzoek

Het bouwprogramma is tweeledig:

Het afbreken (slopen) van de bestaande gebouwen tot in de funderingen en opbreken van de verhardingen, ondergrondse leidingen, kelder etc.

- Het slopen van de bestaande gebouwen, tuinaanleg en verhardingen zal gebeuren met opbreken en verwijderen tot in de funderingen van alle bouwonderdelen binnen de kadastrale afbakening zoals weergegeven op fig. 2. De panden aan Mgr. Koningsstraat 25, 27 en 29 zijn onderkelderd. Huisnr 25 is quasi volledig onderkelderd, de andere twee panden zijn deels onderkelderd.
- Het bouwen van een appartementsblok aan de Mgr. Koningsstraat met ondergrondse bergingen, gemeenschapsruimtes en technische ruimtes. De ondergrondse aanleg beslaat een oppervlakte van 300 m². Voor de bouw van de kelder wordt een afgeschuinde werkput voorzien (cfrt doorsnede A-A'). De kelder wordt aangezet op een diepte van 3.16 m onder het 0-peil van de bouw, zijnde +31.55 m TAW (niveau van de straat). De keldervloer wordt opgebouwd op een laag verdicht zand, afgedekt met een PE-folie, een zuiveringslaag van 5 cm dikte en een gewapende betonplaat van 30 cm dikte met een dubbel net 150/150/8/8. Indien nodig zullen de aanpalende gebouwen onderschoeid worden, zal een damwand geplaatst worden aan de straatzijde waarna de kelder gegoten kan worden.
- De oppervlakte van de gelijkvloerse verdieping bedraagt 400 m². De niet onderkelderde delen van het gebouw worden aangezet op een funderingslaag in gestabiliseerd zand met zuivergewassen riviergrind. Daarop een PE-folie waarop een betonnen vloerdek gegoten wordt die verder afgewerkt wordt met een ondervloer en afwerkingsvloer.
- Achter het gebouw worden twee putten geplaatst, één voor de opvang van regenwater met een capaciteit van 10.000 liter die via een overloop verbonden wordt met een infiltratieput, eveneens met een capaciteit van 10.000 liter.
- In de tuin worden parkeerplaatsen voorzien en carports. Voor de carports worden 8 betonnen funderingszolen voorzien van elke 1,25 m x 1, 125 m, aangezet op vorstvrije diepte op voldoende stabiele en ongeroerde grond, minstens 80 cm onder het maaiveld. De verharde delen in de tuin worden aangelegd in betonklinkers van 8 cm dikte gelegd op een straatlaag van 4 cm te verdichten gestabiliseerd zand waaronder een funderingslaag in gestabiliseerd zand met zuiver gewassen riviergrind categorie 0/2 – 0/5 .
- Voor de nutsleidingen (elektriciteit, water, gas, datakabel, riolering) kan rechtstreeks aangesloten worden op het netwerk aan de Mgr. Koningsstraat. Hiervoor dienen geen extra bodemingrepen te gebeuren, met uitzondering van de regenwaterafvoer waarvoor buiten de kelder aan de achterzijde van het te bouwen pand een leidingennet op vorstvrije diepte, ca 60 tot 80 cm onder het maaiveld, zal worden aangelegd.

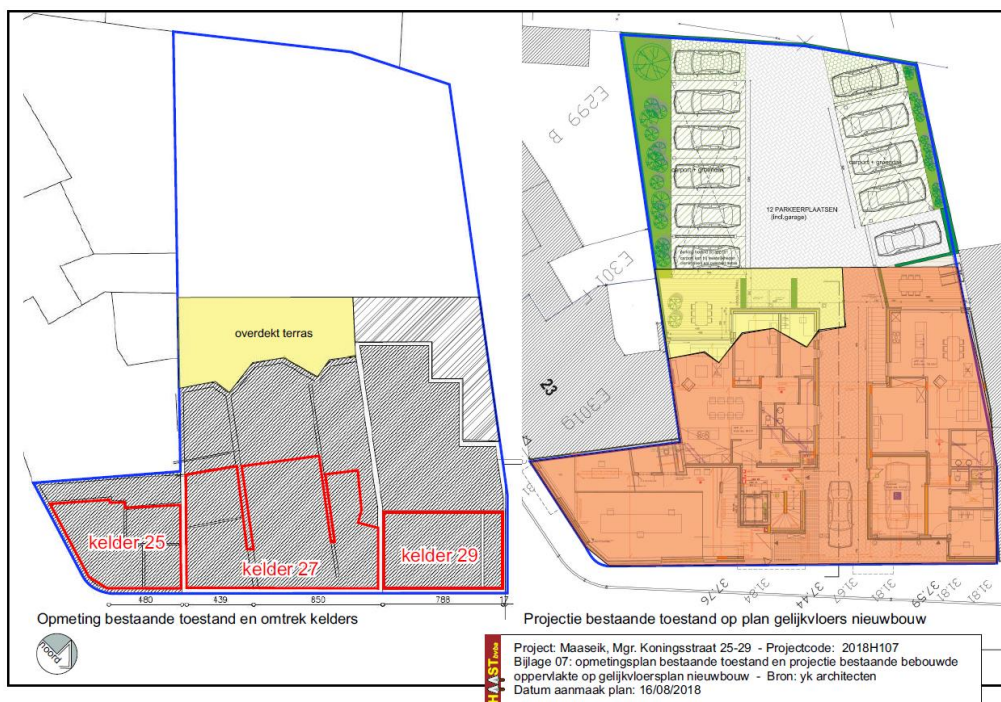

Fig. 3: opmeting bestaande toestand en projectie bestaande bebouwde oppervlakte op het nieuwbouwplan © YK architecten

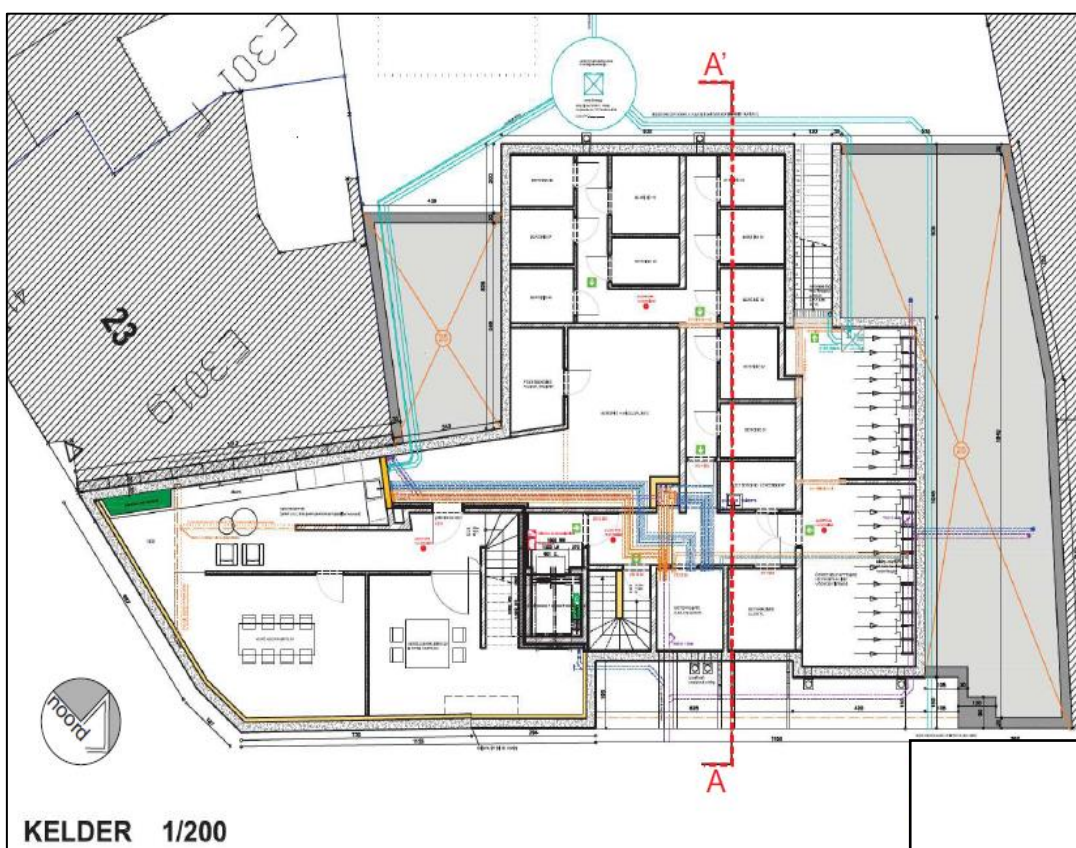

Fig. 4: kelderplan van de nieuwbouw © YK architecten

3. Resultaten van het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem

Archeologische verwachting

De archeologische waarde van het projectgebied is op basis van de bestaande bronnen moeilijk in te schatten. Uit de historische kaarten en plannen is enkel af te leiden dat het projectgebied onbebouwd bleef tot in de tweede helft van de 20ste eeuw. Er is op geen enkele kaart enige vorm van bebouwing aangeduid. Mogelijk was het terrein zelfs enkel in gebruik als boomgaard of moestuin. Wat betreft het mogelijk potentieel moet derhalve gekeken worden naar de ligging van het terrein ten opzichte van de middeleeuwse bebouwing en anderzijds moet rekening worden gehouden met de verstoringen veroorzaakt door de huidige bebouwing. Aangezien de bestaande woningen allemaal aan de straatzijde onderkelderd zijn, met kelders aangezet op ca. - 2.40 m onder het loopvlak van de straat, is de kans zeer klein om daar nog sporen aan te treffen die enig inzicht kunnen bieden in de opbouw van de stadswal. De percelen sluiten aan de zuidzijde aan bij percelen aan de Hertstraat. Maar ook aan die straat zijn de eerste woningen ter hoogte van de zuidgrens van het projectgebied pas gebouwd na 1952. Aan de oostzijde zijn enkele kleine gebouwtjes ingetekend op zowel de ferrariskaart als op latere kaarten, maar het is niet duidelijk of de percelen van het projectgebied tot de eigendom van de bewoners van die percelen behoorden, of zij er gebruik van konden maken of dies meer.

J. Gerits¹ stelt in het hoofdstuk over Maaseik in zijn publicatie *Historische Steden in Limburg* dat *de gotische Sint-Catharinakerk aan de rand van de vroegste woonkern werd opgericht*. Die woonkern situeert Gerits in het zuidoostelijke stadsdeel tussen de Hepper- en de Bleumerpoort, de Wal, de Grote Kerkstraat en de Sioenstraat (huidige Sionstraat in het verlengde van de Grote Kerkstraat). Het noordoostelijke stadsdeel wordt in het werk van Gerits eigenaardig genoeg nergens beschreven. Aan de Sionstraat bevond zich tot de Franse periode het agnetenklooster, aan de noordzijde van de straat. Het klooster met zijn hovingen nam het volledige stadsgedeelte in tussen de noordwal, de oostwal, de huidige Monseigneur Koningsstraat – aan de oostzijde, tegenover het huisnummer 25 uit het projectgebied – en de Sionstraat (Ferrariskaart, 1771-77).

Binnen een stadscontext is het moeilijk spreken van een landschapsevolutie. Het projectgebied maakte oorspronkelijk deel uit van een oost-west georiënteerd maasterras – terras van Geistingen – waarop in de 11de / 12de eeuw de stad Maaseik tot ontwikkeling kwam. Het projectgebied is gelegen binnen de stadswallen. Van die stadswallen is voor het eerst sprake in 1343 maar vermoedelijk dateren ze al uit het midden van de 13de eeuw. Vanaf dan hoort het projectgebied tot de historische stadskern, weliswaar in de noordnoordoostelijke uithoek, op redelijke afstand van de stadskern, het marktplein. Het projectgebied zelf bleef echter onbebouwd tot in de 20ste eeuw.

Het terrein was mogelijk onderdeel van de tuinen achter de woningen die aan de Hertstraat lagen of van die, die aan het zuid-noord georiënteerde deel van de Mgr. Koningsstraat lagen, ten oosten van het projectgebied. Enkel de Ferrariskaart uit 1771-1776 en de Rivierenkaart uit 1849 geven een idee van het grondgebruik. Mogelijk waren het tuinen, moestuinen of een boomgaard zoals de Rivierenkaart doet vermoeden.

De geplande werken zijn voor heel het projectgebied volledig vernietigend aangezien heel het projectgebied, 845,03 m² groot, zal geïmpacteerd worden door de afbraak van de bestaande bebouwing en tuinaanleg, de nieuwbouw en heraanleg van de tuin met carports en verhardingen.

¹ GERITS, J., 1989, *Historische steden in Limburg*, Gent – Gemeentekrediet, p.153 e.v.

4. Gemotiveerd advies

Heel het terrein kan beschouwd worden als een “mogelijk matig tot ernstig verstoorde zone”; het zijn vooral de bouwingrepen vanaf het begin van de 20ste eeuw die voor verstoringen gezorgd hebben:

De gegevens uit deze bureaustudie die enkel betrekking hebben op het projectgebied kunnen als volgt samengevat worden:

- Recent werden ook Romeinse sporen ontdekt in de stad zelf. Slechts het noordelijk deel van het grondgebied van Maaseik en het huidige centrum schijnen in de Romeinse periode werkelijk ontgonnen geweest te zijn; de overige delen bleven nog lange tijd ongerept.
- Er bestaan geen gegevens over de nederzetting van vóór 1244, en het is niet zeker of er vóór deze datum binnen de huidige wallen een prestedelijke kern heeft bestaan. Waarschijnlijk was ook in 1244 het grootste gedeelte van het stadsgebied nog onbebouwd. Dat het in Maaseik om een nieuwstad (nova villa) gaat blijkt uit de regelmatige rechthoekige vorm en het rastervormige stratenpatroon, dat typisch is voor dit soort nederzettingen.
- Deze stadsomwalling ontstond in de 13de eeuw maar werd verschillende keren afgebroken, heropgebouwd en gewijzigd. Het projectgebied is, volgens de Ferrariskaart, van de stadswal gescheiden door een voetpad; de gracht ligt zelfs op ruime afstand verder noordwaarts. Volgens de Rivierenkaart uit 1849 zou het talud van de stadswal mogelijk op de noordelijke grens van het projectgebied gelegen hebben.
- De kern van de stad bevond zich aan de west, zuid en oostzijde van de stad. De vroegste kern zou zich gesitueerd hebben ten zuiden van de huidige Grote Kerkstraat / Sionstraat, tussen de Hepper en de Bleumerpoort. Door de aanwezigheid van kloosters en het grafelijk domein “Het Prinsenhof” ontwikkelde de stad zich voornamelijk verder richting Bosstraat en Bospoort. De hoofdkerk, de Sint-Catharinakerk, lag aan de rand van de stadskern.
- Het projectgebied bevindt zich in het noordoostelijke kwartier van de stad tussen de Eikerpoort en de Bleumerpoort. Dit gebied blijft tot in de 20ste eeuw, onder meer door de aanwezigheid van het agnetenklooster, vrij dun bebouwd.
- Het projectgebied is pas na 1952 voor het eerst bebouwd.

Advies:

Ondanks het feit dat het terrein kan beschouwd worden als een matig tot ernstig verstoorde zone, waarvan “slechts” 212 m² - 25% van de totale oppervlakte van het projectgebied (845,03 m²) - kan beschouwd worden als mogelijk onverstoord, wordt via het programma van maatregelen geadviseerd het terrein verder archeologisch te evalueren en waarderen via een vervolgetraject. De historische / archeologische beschrijving wordt immers mede bepaald door de specifieke stad-situatie. Nagaan welke archeologische indicatoren in de directe omgeving en binnen een projectgebied aanwezig zijn kan in een stadscontext misleidend zijn omdat elk huis, elk gebouw, elke plek bij wijze van spreken haar eigen geschiedenis en ontwikkeling kan hebben ten gevolge van allerlei factoren; eigenaars, ambachten, branden, watersnood, functie, etc. Bovendien reiken waterputten en beerputten dieper dan de soms door recente werken verstoorde bodemlagen. Het zijn juist die (afval)putten die dikwijls boeiende informatie kunnen opleveren in verband met de socio-economische ontwikkeling van een stad en haar bewoners.

Derhalve zal via het programma van maatregelen een vervolgetraject worden voorgesteld – uit te voeren in nauw overleg met de bouwheer/aannemer der werken - omvattende het aanleggen van proefputten binnen het projectgebied teneinde de mate van verstoringen en kans op het aantreffen van archeologische erfgoedwaarden vast te kunnen stellen, samen met een begeleiding van de sloopwerken, het aanleggen van proefputten en proefsleuven en, indien blijkt dat er voldoende aanwijzingen voor kennisvermeerderende archeologische erfgoedwaarden, een archeologische opgraving.

Randvoorwaarden

Het slopen van de bestaande gebouwen en opbreken van de verhardingen op het terrein dienen vanaf het moment dat men op maaiveldniveau is archeologisch begeleid te worden.

Algemeen: alle afbraakwerken over heel het terrein worden vanaf het maaiveld niveau, het huidige straatniveau archeologisch begeleid.

Specifiek en in nauw overleg met de aannemer der werken en de bouwheer, dient in volgorde uitgevoerd worden:

- Het uitbreken van de wanden en vloeren van de kelder onder begeleiding van een archeoloog,
- Onmiddellijk na het uitbreken van de bestaande constructies dienen, ook omwille van de beperkte oppervlakte van het projectgebied, de bodemprofielen van de uitgebroken kelders opgeschoond en geregistreerd om zo een eerste indruk te krijgen van de stratigrafische opbouw en gaafheid van de resterende, mogelijk onverstoorde terreindelen, pas na registratie van de bodemprofielen kunnen de damwanden (berlinerwand) aan de straatzijde geplaatst worden. Na uitbraak van de keldervloeren worden de zo bekomen grondvlakken geregistreerd conform de bepalingen in de code van goede praktijk archeologie met betrekking tot de registratie van de aangelegde vlakken in een proefsleuvenonderzoek. Om veiligheidsredenen kan ervoor gekozen worden de kelderwanden aan de straatzijden (Kol. Aertsplein) te laten staan tot de vlakken van die kelders zijn geregistreerd
- Ten einde de veiligheid en stabiliteit van de aanpalende gebouwen en het aanpalend wegdek te waarborgen mogen onderschoeiingswerken van de bestaande funderingen en het aanbrengen van een damwand/berlinerwand aan de straatzijde uitgevoerd worden. De daarvoor uit te voeren graafwerken worden op voorhand besproken en ter plaatse begeleid door een archeoloog. Elke te graven put voor het uitvoeren van onderschoeiingswerken dient beschouwd te worden als een proefput.

De beschikbare methodes binnen een vooronderzoek zonder ingreep in de bodem, veldkartering, landschappelijk booronderzoek en geofysisch onderzoek zullen weinig of geen resultaten opleveren.

Geofysisch onderzoek spoort weliswaar anomalieën in de bodem op maar aangezien er geen structuren in harde materialen, baksteen, natuursteen, verwacht worden zal dit eerder moeilijk interpreteerbare sporen opleveren die enkel geïnterpreteerd of gedetermineerd kunnen worden door een ondersteunende ingreep in de bodem. Bovendien is deze methode duur en zullen de resultaten niet opwegen tegen de kosten.

Veldkartering: gelet op de bebouwing en quasi volledige verharding van het terrein is deze methode niet bruikbaar

Landschappelijk bodemonderzoek is wenselijk om na te gaan in hoeverre de stratigrafische bodemopbouw bewaard gebleven is, hetzij eventueel geschonden. Maar, omdat het terrein gelegen is binnen een stedelijke context met mogelijk een complexe antropogene stratigrafie is het eerder aangewezen proefputten aan te leggen dan wel profielputten (zie verder).

Verkennd/waarderend archeologisch booronderzoek: gelet op de bebouwing en quasi volledige verharding van het terrein is deze methode niet bruikbaar

Proefputten- en proefsleuvenonderzoek: gelet op de mogelijk complexe stratigrafische situatie aangezien het terrein binnen een stadscontext gelegen is, is het aan te bevelen een proefputtenonderzoek uit te voeren. Deze proefputten dienen om na te gaan of er goed bewaarde archeologische niveaus aanwezig zijn op het terrein. Indien uit het proefputtenonderzoek blijkt dat het terrein ondanks de beperkte oppervlakte en de resultaten van het bureauonderzoek toch archeologisch potentieel heeft, door bijvoorbeeld indicaties die wijzen op de aanwezigheid van water- of beerput(ten) of andere archeologische bodemsporen, c.q. vondsten van gebruiksvoorwerpen, dan wordt over de volledige lengte van het terrein een proefsleuf aangelegd van 3 meter breed en 40 m lengte.

De uitvoering van het programma van maatregelen gebeurt in nauw overleg met de bouwheer en aannemer der werken zodat elke fase van het archeologisch (voor)onderzoek in optimale omstandigheden kan worden uitgevoerd.

5. Onderzoeksstrategie, onderzoeksmethode & technieken

Onderzoeksmethode

Om de intacte staat van het bodemarchief te achterhalen is het noodzakelijk de sloopwerken algemeen te begeleiden vanaf het moment dat men op maaiveld niveau (straatniveau / niveau van de binnenkoeren) komt.

Begeleiding van de sloopwerken en proefputtenonderzoek:

Opvolging van de sloopwerken:

Doel is de stratigrafische opbouw van het terrein te registreren en te documenteren. Na afbraak van de bestaande panden en opbreken van de verhardingen dienen de profielwanden van de uitgebroken kelders en de vlakken onder de keldervloeren te worden opgeschoond en geregistreerd zoals profielkolommen en aangelegde vlakken van proefputten om zo een eerste indruk te krijgen van de stratigrafische opbouw van het terrein, de mate van verstoringen en mogelijke aanwezigheid van archeologisch waardevolle sporen.

De chronologisch te volgen werkzaamheden inzake **archeologische begeleiding**:

- Het opbreken van terreinverhardingen op maaiveldniveau dient te gebeuren onder begeleiding van een archeoloog teneinde archeologische sporen in het vlak te behoeden van destructie,
- Het uitbreken van de wanden en vloeren van de bestaande kelders gebeurt onder begeleiding van een archeoloog,
- Onmiddellijk na het uitbreken van de bestaande constructies dienen, ook omwille van de beperkte oppervlakte van het projectgebied,
 - o het grondvlak en de bodemprofielen van de uitgebroken kelder opgeschoond en geregistreerd om zo een eerste indruk te krijgen van de stratigrafische opbouw van het terrein en de gaafheid van deze terreindelen,
 - o **Het grondvlak van de kelder, na verwijdering van de keldervloer en bijhorende onderlagen, moet beschouwd worden als een aangelegd vlak van een proefput.**
 - o na registratie van de bodemprofielen en het aangelegde vlak na opbraak van de keldervloeren en onderfundering kan aan de straatzijden (Mgr. Koningstraat) de damwand (berlinerwand) geheid worden.
- Ten einde de veiligheid en stabiliteit van de aanpalende gebouwen te waarborgen mogen, indien noodzakelijk, onderschoeiingswerken van de bestaande funderingen uitgevoerd worden. De daarvoor uit te voeren graafwerken worden op voorhand besproken en ter plaatse begeleid door een archeoloog. Elke te graven put voor het uitvoeren van onderschoeiingswerken dient beschouwd te worden als een archeologische proefput en is bijkomend bij het proefputten- en proefsleuvenplan zoals voorgesteld op fig. 5.

Proefputten en proefsleuven:

Na het verwijderen van de keldervloeren dienen het vlak en de profielwanden aan de zuidzijde van de kelderputten opgeschoond om eventuele archeologische sporen te registreren.

Er worden drie **proefputten** en één **proefsleuf** aangelegd. De proefputten meten elk 2 x 2 m (4m²), in te planten zoals voorgesteld op fig. 5. Drie proefputten van elk 4 m² betekent 12 m² aan te leggen, 1,42% van het totale terreinoppervlak hetgeen al deels overeenkomt met de uitbreiding van aan te leggen vlakken bij proefsleuven om minstens 12,5% van het terrein te onderzoeken. De proefsleuf meet 3 m breed en is 40 m lang,

zijnde 120 m², 14,2% van het totale terrein oppervlak, indien volledig aangelegd, maar gelet op de aanwezigheid van kelders, dient de proefsleuf te worden aangelegd tot in de kelderput.

De argumentatie voor de inplanting van alle proefputten en de proefsleuf is om na te gaan

- of het terrein al dan niet geheel of volledig verstoord is, danwel nog archeologisch potentieel heeft,,
- om de stratigrafische opbouw van het terrein na te gaan omdat uit de historische bronnen blijkt dat die zeer verschillend kan zijn binnen het projectgebied aangezien het onbekend is
 - o of er bebouwing op het terrein was,
 - o of het terrein geheel of gedeeltelijk deel uitmaakte van de tuinen zoals weergegeven op de historische kaarten,
 - o of er toch geen aanzet van de stadswal nog aanwezig is in de stratigrafische opbouw van het terrein,
 - o Of en eventueel welke, indien determineerbaar, activiteiten er plaatsvonden in het binnengebied – achtertuinen – van zowel eventuele bebouwing aan Hertsraat als aan de oostzijde, de Mgr. Koningsstraat.

Centraal in het projectgebied dient een oost-west gerichte proefsleuf aangelegd te worden, haaks op de richting van de voormalige stadswal en haaks op eventuele sporen van constructies aan de grens van het projectgebied.

De profielputten hebben samen een oppervlakte van 12 m², de proefsleuf hebben een oppervlakte van 120 m², samen 132 m² of 15,6% van het projectgebied waarmee ruim voldaan wordt aan de minimumoppervlakte van 12,50% voor het prospecteren van projectgebieden.

Registratie bodemprofielen:

Elk bodemprofiel wordt opgekuist, gefotografeerd (voorzien van profielnummer, noordpijl en schaalat), ingetekend op schaal 1/20 en beschreven per horizont/laag op basis van de bodemkundige registratie- en beschrijvingsmethodes. Bij elke profielkolom wordt de absolute hoogte van het (archeologisch) vlak en van het maaiveld genomen en op het plan aangeduid. De profielkolommen zijn minimaal 2 m breed en worden aangelegd zoals afgebeeld op onderstaande figuur 5. Aangezien de grond uitgegraven zal worden voor de bouw van een kelder en funderingen van carports, worden de profielen opgeschoond tot minstens 50 cm in de C-horizont of, indien die niet bereikt wordt, de diepte van de te bouwen kelder (= de verstoringsdiepte). Per profielput/proefput wordt, indien de C-horizont niet bereikt wordt, met een edelmannboor met diameter 7 cm één boring gezet tot in de C-horizont. Het boorstaal wordt beschreven en gefotografeerd en toegevoegd aan het bodemprofiel van de proefput.

Registratie van de aan te leggen vlakken:

De vlakken worden manueel opgeschoond.

De vlakken worden ingemeten op leesbare schaal (maximum 1/20).

Bij elke profielput wordt de absolute hoogte van de (archeologische) vlakken, de uitgravingsdiepte en van het maaiveld t.o.v. de Tweede Algemene Waterpassing genomen en op plan gebracht.

De profielputten worden stratigrafisch uitgegraven. Indien zich in het vlak sporen bevinden worden deze eerst opgegraven vooraleer naar een volgend niveau te gaan. Van elk zichtbaar vlak worden foto's genomen en tekeningen gemaakt (schaallat, noordpijl, verwijzing naar put en niveau). Van elk vlak wordt tevens de absolute hoogte vastgesteld en wordt er verwezen naar het stratigrafische niveau (laag) van het profiel.

In de aangelegde vlakken worden alle aanwezige archeologische sporen opgeschaafd, gefotografeerd (voorzien van sleufnummer, spoornummer, noordpijl en schaalat), ingetekend op leesbare schaal (maximaal 1/20) en beschreven (aard van het spoor, beschrijving van de vulling en de aflijning, textuur, ...).

Elk vlak wordt gescreend met een metaaldetector, deze worden eveneens op het bijhorende vlakplan aangeduid evenals de ingezamelde vondsten.

Vraagstelling en Onderzoeksdoelen

De te beantwoorden vragen bij het proefputtenonderzoek en het begeleiden van de uitbraak van de kelder:

- *Zijn er nog archeologisch relevante niveaus aanwezig?*
- *Zijn er sporen aanwezig?*
- *Bevinden de sporen zich in stratigrafisch verband?*
- *Hoeveel verschillende lagen/stratigrafie zijn er te onderscheiden in de verschillende proefputten?*
- *Bevatten deze lagen archeologische vondsten?*
- *Uit welke periode dateren de vondsten?*
- *Hoe is de bewaringstoestand van de sporen?*
- *Wat was de invloed van de bestaande bebouwing/verhardingen op het archeologisch erfgoed?*
- *Op welk niveau bevindt zich de natuurlijke moederbodem?*
- *Is er nog muurwerk van historische bebouwing aanwezig in de ondergrond?*
- *Wat is de aard, functie en datering van het muurwerk?*
- *Kan vastgesteld worden of het terrein geheel of gedeeltelijk deel uitmaakte van het grafelijk domein (prinsenhof)?*
- *Kan het tracé van de weg zoals aangeduid op de Tranchot-kaart en de ferrariskaart bevestigd worden?*
- *Zijn er binnen het projectgebied toch sporen van de aanzet van de verdedigingsconstructies die de stad Maaseik omringden (stadswal, stadsgracht, ...)?*
- *Kan er een verstoorde zone afgebakend worden?*
- *Kan er een zone voor verder onderzoek afgebakend worden?*
- *In welke mate is uit de stratigrafische opbouw van het bodemarchief een relatieve datering en fasering van het sporenbestand af te leiden?*
- *Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht bij een eventueel vervolgonderzoek?*

Indien uit het proefputtenonderzoek blijkt dat het terrein dermate verstoord is door recente bodemingrepen waardoor geen archeologische erfgoedwaarden meer te verwachten zijn, dan kan het projectgebied vrij gegeven worden van verder archeologisch onderzoek na bekrachtiging van de op te maken archeologienota.

Indien er voldoende indicatoren aanwezig zijn om te stellen dat het terrein een groot archeologisch potentieel heeft, dan wordt, al dan niet in een door het proefputtenonderzoek afgebakende zone, via een aan de archeologienota over het proefsleuven en proefputtenonderzoek toe te voegen programma van maatregelen een archeologische opgraving opgelegd.

Het onderzoeksdoel is bereikt wanneer op basis van het vooronderzoek met ingreep in de bodem een voldoende gefundeerde uitspraak kan worden gedaan over de aard, omvang en behoudenswaardigheid van de archeologische waarden in het plangebied en wanneer via een archeologienota, verslag van het proefputten- en proefsleufonderzoek, een eenduidig advies kan worden gegeven voor vrijgave van het terrein, een opgraving of behoud in situ. Om te bepalen of het onderzoeksdoel is bereikt, gebruikt de erkende archeoloog de volgende criteria:

Oppervlaktecriterium: Aangezien het principe van het voorgestelde proefsleuvenonderzoek gebaseerd is op een statistische manier van werken is het van belang dat een voldoende ruime dekking wordt verkregen. Bovendien is het van belang dat de spreiding van de sleuven over het hele terrein gewaarborgd wordt zodat uitspraken kunnen worden gedaan over het hele terrein.

Inhoudelijke evaluatie: de erkende archeoloog moet eventueel aanwezige archeologische waarden voldoende onderzoeken zodat uitspraken kunnen worden gedaan over onder meer datering, interpretatie en onderlinge samenhang van sporen.

Ruimtelijke evaluatie: de erkende archeoloog moet eventueel aanwezige archeologische waarden zodanig onderzoeken dat hij een uitspraak kan doen over de ruimtelijke spreiding van een of meerdere archeologische vindplaatsen in het plangebied.

Voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk

Er zijn geen afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk die voor aanvang van het onderzoek met ingreep in de bodem reeds voorzien zijn.

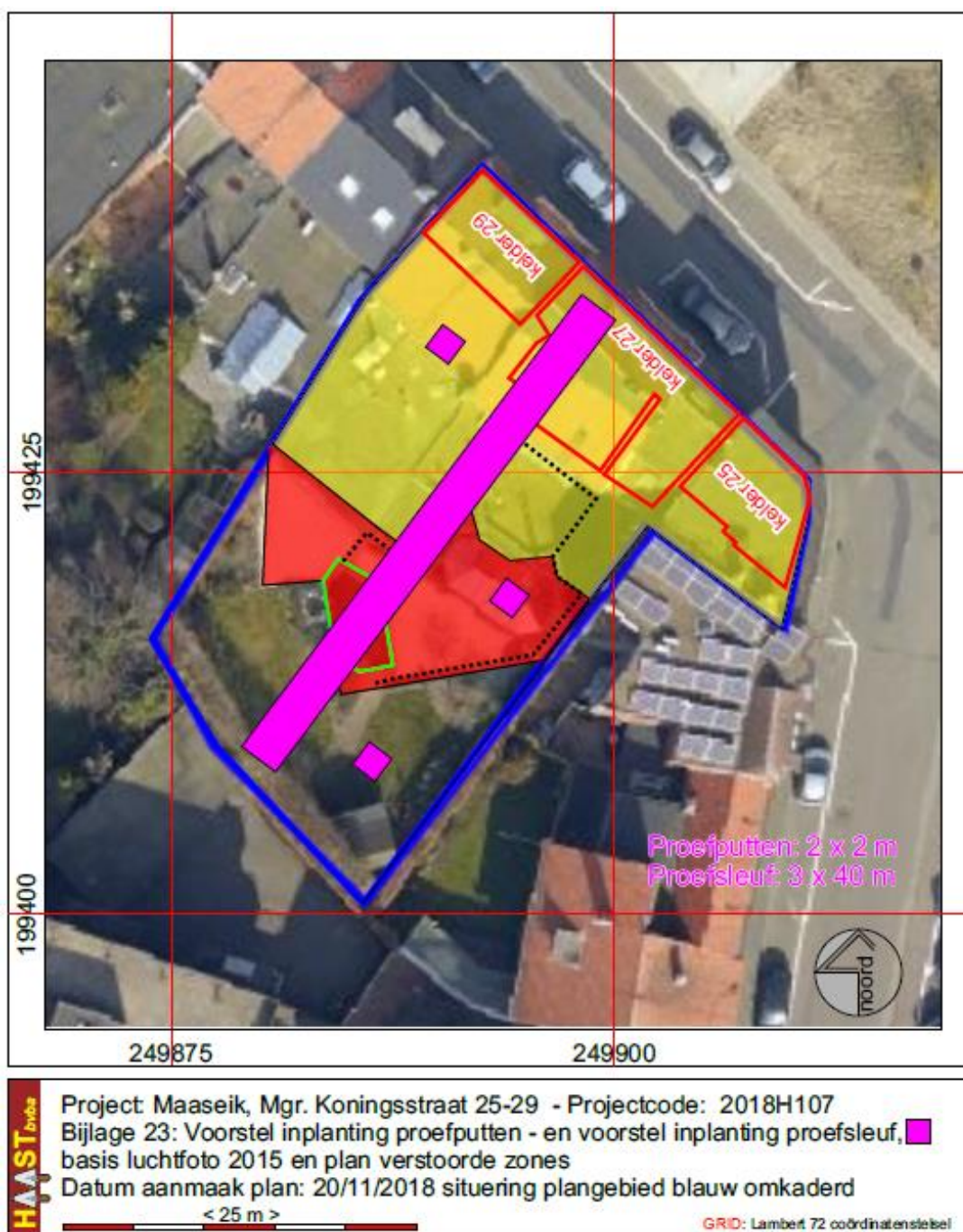

Fig. 5: Inplanting van de proefputten en de proefsleuf, beide magenta ingekleurd

6. Lijst van de afbeeldingen

Fig. 1: Bounding Box

Fig. 2: Kadastraal uittreksel dd. 01/01/2017 © cadgis viewer

Fig. 3: opmeting bestaande toestand en projectie bestaande bebouwde oppervlakte op het nieuwbouwplan © YK architecten

Fig. 4: kelderplan van de nieuwbouw © YK architecten

Fig. 5: Inplanting van de proefputten en de proefsleuf, beide magenta ingekleurd

7. Bibliografie

Code van goede praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren, versie 3.0.